

VIII. EDUKACJA EKOLOGICZNA

Beata Siewewicz
(Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie)

Jednym z podstawowych warunków realizacji strategii ekorozwoju Polski jest włączenie do udziału w tym wielkim dziele całego społeczeństwa. Wiąże się to z potrzebą zmiany podejścia do spraw rozwoju gospodarczego, przewartościowania hierarchii potrzeb i zrozumienia, czym jest dla człowieka świat przyrody i środowisko, w którym przebywa. Dlatego konieczna jest możliwie szeroka edukacja. Nakazem chwili jest takie ukształtowanie świadomości społeczeństwa, aby mogło z pełnym przekonaniem realizować cele ekorozwoju.

Działania w tej dziedzinie skierowane są przede wszystkim do ludzi młodych. Od 17 lat organizowana jest Olimpiada Wiedzy Ekologicznej dla uczniów szkół średnich. W województwie lubelskim jest ona organizowana przez Lubelski Urząd Wojewódzki oraz służby parków krajobrazowych, przy wsparciu Politechniki Lubelskiej oraz pracowników naukowych lubelskich uczelni. Funkcję koordynującą pełni Zarząd Zespołu Lubelskich Parków Krajobrazowych. Organizacja olimpiady finansowo wspierana jest przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie, a także innych sponsorów, którym bliska jest ochrona przyrody w naszym województwie.

Edukacja w parkach krajobrazowych

Edukacja ekologiczna jest jednym z głównych statutowych kierunków działań służb parków krajobrazowych. Do głównych form edukacji należą:

1. Wykłady i prelekcje,
2. Zajęcia dydaktyczne na terenie parków, tzw. "zielone lekcje",
3. Przewodnictwo wycieczek po interesujących obiektach przyrodniczych,
4. Przygotowywanie tras dydaktycznych,
5. Opracowywanie i publikacja folderów,
6. Gromadzenie publikacji o tematyce związanej ze statutową działalnością parków krajobrazowych,

Edukacja w lesie

Fot. J. Holuk

7. Udostępnianie zainteresowanym informacji na temat parków krajobrazowych.

Wśród wymienionych form działalności edukacyjnej szczególnie dużym zainteresowaniem cieszą się "zielone lekcje" oraz wycieczki po ścieżkach dydaktycznych w parkach krajobrazowych.

W roku 2001, poza bieżącą realizacją stałych zadań, na szczególną uwagę zasługują następujące działania:

- a) Na zamówienie Dyrekcji Parku Krajobrazowego "Podlaski Przełom Bugu" powstał profesjonalny film przyrodniczy, autorstwa Artura Tabora, pt. "Podlaski Przełom Bugu". Film prezentuje walory przyrodnicze i kulturowe Parku Krajobrazowego oraz formy działalności edukacyjnej, realizowane przez Dyrekcję Parku,
- b) Utworzenie nowych ścieżek dydaktycznych:
 - Ścieżka przyrodniczo - historyczno - dydaktyczna wokół Krasnobrodu przygotowana przez Miasto i Gminę Krasnobród we współpracy z Zespołem Zamojskich Parków Krajobrazowych,
 - Ścieżka rowerowa w Sobiborskim Parku Krajobrazowym z Okuninki do Woli Uhruskiej, przygotowana we współpracy Starostwa Powiatowego we Włodawie, Nadleśnictwa Sobibór i Zarządu Chełmskich Parków Krajobrazowych,

- Ścieżka historyczno - przyrodnicza Królewski Kąt, przygotowana przez Gminę Hrubieszów we współpracy z Zespołem Zamojskich Parków Krajobrazowych,
- c) Organizacja wystaw:
 - Zarząd Chełmskich Parków Krajobrazowych przygotował pokonkursową wystawę laureatów konkursu plastycznego "Zaczarowany Ogród", wyeksponowaną w Chełmskim Ośrodku Kultury,
- d) Organizacja Konkursów:
 - Konkurs Wiedzy Ekologicznej o Puchar Przechodni Zarządu Chełmskich Parków Krajobrazowych dla szkół podstawowych i gimnazjów, obejmował trzy etapy, nagrodzono 10 laureatów,
 - V Międzyszkolny Przegląd Piosenki Przyrodniczej, zorganizowany przez ZChPK,
 - Konkurs Plastyczny "Zaczarowany Ogród", zorganizowany przez ZChPK,
 - II Międzyszkolny Konkurs Piosenki Przyrodniczej "Wyśpiewam cały Świat" dla dzieci w wieku 7-9 lat., zorganizowany przez ZChPK,
 - ZChPK przeprowadził 3 Ekologiczne Turnieje Szkół - cykliczną imprezę adresowaną do uczniów szkół podstawowych, średnich i gimnazjów,
 - Konkurs "Pszczoła w środowisku naturalnym i życiu człowieka", zorganizowany przez ZChPK oraz Starostwo Powiatowe w Chełmie,
 - Ekologiczny Konkurs Fotograficzny, zorganizowany przez Zarząd Zespołu Lubelskich Parków Krajobrazowych we współpracy z Kazimierskim Ośrodkiem Kultury,
 - Konkurs Recytatorski "Piękno przyrody i krajobrazu w twórczości Henryka Sienkiewicza, zorganizowany przez Zarząd Zespołu Lubelskich Parków Krajobrazowych,
 - Konkurs "Spotkania z przyrodą", zorganizowany przez Dyрекcję Parku Krajobrazowego "Podlaski Przełom Bugu",
 - Konkurs nt. poszukiwania i inwentaryzowania nietoperzy, zorganizowany przez Dyрекcję Parku Krajobrazowego "Podlaski Przełom Bugu" we współpracy z LOP,
- e) Organizacja rajdów i festynów:
 - Wiosenny Rajd Gwiazdzysty, zorganizowany przez Uczelniany Klub Sportowy Victor przy Zespole Szkół Społecznych w Zamościu,
 - XII Rajd Adalbertowy, zorganizowany przez Zarząd Zespołu Lubelskich Parków Krajobrazowych,
 - Współorganizacja przez Dyрекcję Parku Krajobrazowego "Podlaski Przełom Bugu" Dnia Edukacji w Neplach oraz festynu nad Krzną i Bugiem - historia, tradycja podlaska,
- f) Publikacja nowych oraz wznowienia wydawnicze folderów i przewodników,

g) Szkolenia dla nauczycieli, organizowane przez Zarząd Chełmskich Parków Krajobrazowych, m.in. "Edukacja w szkole edukacją dla rozwoju zrównoważonego" dla nauczycieli nauczania zintegrowanego.

Bardzo wiele działań w dziedzinie edukacji ekologicznej realizują organizacje pozarządowe i fundacje, w tym m.in. Liga Ochrony Przyrody, która swoją bogatą ofertę kieruje do uczniów i nauczycieli szkół na obszarze województwa, Ekologiczny Klub UNESCO z Piask i Stowarzyszenie Poleskie, zajmujące się aktywizacją społeczności projektowanego Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery "Polesie Zachodnie", popularyzacją idei ekorozwoju, turystyki ekologicznej, rolnictwa ekologicznego i in.

Szeroką działalność o zasięgu regionalnym prowadzi Lubelska Fundacja Ochrony Środowiska Naturalnego w Lublinie. Działania te skierowane są głównie do młodzieży szkolnej i nauczycieli.

Dla nauczycieli przeznaczone są realizowane od kilku lat warsztaty edukacyjne w ramach polsko-amerykańskiego programu edukacyjnego "Krag".

W trakcie warsztatów nauczyciele zapoznawani są z aktywnymi metodami prowadzenia zajęć. Do nauczycieli i uczniów adresowany był program "Bystrzyca - moja rzeka", którego celem było porządkowanie koryta rzeki, a także poznanie walorów przyrodniczych i kulturowych terenów w zlewni rzeki Bystrzycy. W czasie wakacji dla dzieci objętych pomocą Towarzystwa Przyjaciół Dzieci i Ośrodków Pomocy Społecznej zorganizowano pięć jednodniowych "Zielonych Wypraw". Wyieczki te zorganizowane były do Kazimierskiego i Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego. Natomiast do nauczycieli skierowano propozycję pt. "Plenery edukacyjne". W ramach tego przedsięwzięcia odbywają się warsztaty terenowe prowadzone przez pracowników naukowych UMCS. Zorganizowano trzy plenery: dolina Bystrzycy, torfowiska węglanowe pod Chełmem, dolina Bugu oraz ostoja ptactwa na stawach w Siemieniu.

Poważną dziedziną działalności edukacyjnej są konkursy. Należy tu wymienić:

konkurs zbierania puszek aluminiowych (zebrano ponad 2 tony puszek), konkursy literackie i plastyczne w ramach wspomnianego wyżej programu "Bystrzyca - moja rzeka", konkurs ornitologiczny dla gimnazjów z okazji Europejskich Dni Ptaków. Bardzo interesującym był konkurs zorganizowany wspólnie z Miejskim Inspektoratem Ochrony Środowiska, polegający na opracowaniu ścieżki przyrodniczej w Lublinie. Konkurs adresowany był do szkół podstawowych i wpłynęło kilka bardzo interesujących propozycji. Ponadto Fundacja uczestniczyła w organizacji i fundowała nagrody w innych

konkursach - Olimpiada Wiedzy Ekologicznej, Olimpiada Biologiczna , Alert Ekologiczny.

Ważnym elementem działalności edukacyjnej jest nadzór merytoryczny i organizacyjny nad, finansowanymi ze środków samorządu m. Lublina, zajęciami pozalekcyjnymi z edukacji ekologicznej w m. Lublin. Objętych jest nimi 65 szkół, w tym 47 szkół podstawowych i 18 gimnazjów.

Aktualnie rodzi się szansa rozszerzenia tej formy edukacji na inne ośrodki. W ramach nawiązania współpracy z Polsko - Holenderskim Centrum Wodnym planuje się wprowadzenie zajęć pozalekcyjnych w dalszych 60 szkołach w terenie:

- m. Biała Podlaska,
- m. Chełm,
- m. Puławy,
- powiat Zamość.

Program ten początkowo prowadzony byłby w oparciu o programy realizowane w szkołach w Lublinie, zaś docelowo uzupełnione będą o program realizowany w Wielkiej Brytanii i Holandii.

W ramach tej współpracy planowane są warsztaty dla nauczycieli i organizacji pozarządowych. Kurs ten pod nazwą "Przewodnik Wody" obejmuje wszystkie aspekty związane z wodą i przygotowuje uczestników do działań edukacyjnych nie tylko z młodzieżą, ale także z dorosłymi.